

مطالعات زبان و ادبیات

تهران - خرداد ۱۳۹۷

بررسی فیلم جدایی نادر از سیمین از منظر تحلیل گفتمان انتقادی

معصومه اسداله شریفی^۱

دانشجوی دکتری زبان شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تاکستان

چکیده

نگارنده در این پژوهش قصد داشته است تا با تحلیل گفتمان انتقادی و با استناد به نظریه فرکلاف به بررسی کنش‌های گفتاری فیلم جدایی نادر از سیمین به کارگردانی اصغر فرهادی بپردازد و کارگفت‌های آن‌ها را بر مبنای کنش مستقیم و غیرمستقیم به لحاظ جنسیتی و طبقه اجتماعی ارزیابی نماید. نگارنده در جهت نیل به این مقصود، ۵ سکانس را انتخاب نموده و با تفکیک جملات به مقایسه آماری کارگفت‌ها پرداخته است تا تاثیر طبقه اجتماعی و جنسیت را بر رفتارهای زبانی بررسی نماید. نتایج این پژوهش حاکی از آن است که قدرت از ساز و کارهای زبانی برای استقرار و بازتولید خود، طبقات اجتماعی بالاتر از کارگفت‌های مستقیم و زنان بیشتر از کارگفت‌های غیر مستقیم بهره می‌گیرند.

کلمات کلیدی: تحلیل گفتمان انتقادی، کارگفت، جدایی نادر از سیمین.

مقدمه

پژوهش حاضر در نظر دارد تا تحلیل گفتمان انتقادی در فیلم جدایی نادر از سیمین بپردازد. این پژوهش بر اساس اصول نظریه فرکلاف بررسی خواهد شد. در این پژوهش رفتارهای زبانی دخیل در این فیلم نیز مورد ارزیابی قرار می‌گیرند که بحث قدرت را در بر دارند. گفتمان‌های متعدد فیلم به استراژی یا راه کارهایی برای کسب قدرت یا برای استقرار و بازتولید قدرت و تک جلوه دادن قدرت متوسل می‌شود. بنابراین در این پژوهش این فیلم از منظر تحلیل گفتمان مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

متغیرهای مورد بررسی در این پژوهش عبارتند از: جنسیت، طبقه اجتماعی و شغل. نگارنده در این پژوهش در پی آن است تا علاوه بر کشف ارتباط میان طول جملات، تاثیر هر یک از این متغیرها را بر نوع کارگفت مورد استفاده توسط بازیگران این فیلم اعم از مستقیم یا غیرمستقیم بررسی کند. و در نهایت با استفاده از نتایج آماری حاصل به مقایسه این پژوهش با سایر تحقیقات مشابه در این زمینه بپردازد.

پیشینه تحقیق

بلوم^۱ - کلکا^۲ (۱۹۸۳) در نتیجه تحقیقی که در زبان‌های انگلیسی و عبری به منظور بررسی ارتباط میان به کارگیری اصول ادب و بیان غیرمستقیم طرح‌ریزی شده بود، بیان غیرمستقیم تقاضا را در شرایط متعارف یکی از خصوصیات اصلی مودب بودن ذکر می‌نماید.

¹ Email: shadishrf@yahoo.com